

Kiedy „prawdopodobnie” nie znaczy tego samego: Badanie spójności interpretacji w komunikacji wielojęzycznej

Dlaczego ten problem jest ważny?

Wyobraź sobie sytuację: lekarz mówi pacjentowi z Polski, że nowe „leczenie *prawdopodobnie* pomoże”, a pacjentowi z Niemiec, że „leczenie *wahrscheinlich* pomoże.” Czy obaj pacjenci rozumieją to samo? Okazuje się, że niekoniecznie. W świecie, gdzie ludzie coraz częściej komunikują się w języku obcym – szczególnie w angielskim – takie różnice mogą prowadzić do niebezpiecznych nieporozumień.

W Unii Europejskiej, gdzie funkcjonuje 24 języki oficjalne, komunikacja o niepewności jest kluczowa w medycynie (diagnozy), prawie (wyroki sądowe), ekonomii (inwestycje) czy polityce (komunikaty organizacji międzynarodowych). Gdy mówimy „*możliwe*”, „*prawdopodobne*” lub „*rzadkie*”, każdy z nas może rozumieć te słowa inaczej – a gdy robimy to w języku obcym, różnice mogą być jeszcze większe.

Wielka zagadka komunikacji

Oto prawdziwy eksperyment: poproś Polaka, Niemca i Hiszpana, żeby powiedzieli, ile procent oznacza słowo „*likely*”. Polak powie 70%, Niemiec 60%, a Hiszpan 80%. Wszyscy mówią po angielsku, wszyscy rozumieją słowo – ale każdy myśli o czymś innym!

A teraz wyobraź sobie, co dzieje się podczas:

Negocjacji klimatycznych UE: „Emisje *prawdopodobnie* spadną” – o jakim spadku mówimy? 30%? 70%?

Operacji giełdowych: „Akcje *likely* wzrosną” – czy inwestować 1000 euro czy 10 000?

Komunikatów pandemicznych: „Szczepionka *można* pomoże” – iść się zaszczepić czy czekać?

Co badamy?

Nasz projekt sprawdza, jak ludzie z pięciu europejskich krajów (Polski, Niemiec, Francji, Hiszpanii i Anglii) rozumieją wyrażenia prawdopodobieństwa. Przeprowadzimy dwa duże eksperymenty online z udziałem 2200 osób dwujęzycznych.

Eksperyment 1 sprawdzi, jak ludzie tłumaczą słowa na liczby. Pokażemy uczestnikom 29 wyrażen typu „*często*”, „*rzadko*”, „*możliwe*” w ich języku ojczystym i w języku angielskim. Uczestnicy będą wskazywać, jaki procent oznacza każde wyrażenie (np. czy „*prawdopodobnie*” to 60%, 70%, czy 80%?).

Eksperyment 2 zrobi odwrotnie – pokażemy liczby (np. 65%) i sprawdzimy, jakie słowa ludzie wybiorą do ich opisanie. To pomoże zrozumieć, czy proces „*słowo*→*liczba*” działa tak samo jak „*liczba*→*słowo*”.

Spodziewane odkrycia

Przewidujemy, że znajdziemy znaczące różnice w tym, jak ludzie interpretują te same wyrażenia w różnych językach. Na przykład, polskie „*prawdopodobnie*” może oznaczać inny procent niż angielskie „*likely*”. Co więcej, ta sama osoba może inaczej rozumieć wyrażenia w języku ojczystym i obcym.

Dlaczego to ważne?

Wyniki pomogą stworzyć wytyczne dla lepszej komunikacji międzynarodowej. Mogą być wykorzystane przez m.in.:

- **Lekarzy** leczących pacjentów obcojęzycznych;
- **Tłumaczy** dokumentów prawnych i medycznych;
- **Polityków** komunikujących się w UE;
- **Dziennikarzy** relacjonujących wydarzenia międzynarodowe.

Praktyczne zastosowania

Badanie może doprowadzić do stworzenia „słownika niepewności” – przewodnika pokazującego, jak precyzyjnie komunikować prawdopodobieństwo między różnymi językami europejskimi. To z kolei może zmniejszyć ryzyko niebezpiecznych nieporozumień w sytuacjach, gdzie precyzja komunikacji może ratować życie lub zapobiegać konfliktom.